Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Super Lucae evangelium catena - Cod. Aug. pap. 12

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[Reichenau], 1442

Cap. VII

urn:nbn:de:bsz:31-84729

Visual Library

Vel omnium fundamentum docet esse virtutum
obedientiam celestium preceptorum. per quod domus
nostra non in profluvio voluptatum non ne-
quicie spiritualis incursu. non umbre munda-
ne. non hereticorum possit nebulosis di-
sputacionibus commoveri. Unde sequitur Inun-
dacione autem facta illisum est flumen domui
illi et non potuit eam movere. Inundacio
tribus modis fit vel in immundorum spirituum vel
improborum hominum. vel ipsius mentis aut car-
nis inquietudine et quotiens adversis viribus
homines sedimur in clinamur quotiens vero
fictissime illi petre adherent labe fac-
tari nequeunt. Crisostomus Ostendit eciam nobis
dominus quod nullam parit fides utilitatem
si feda sit conversacio. Unde sequitur Qui
autem audit et non facit similis est homini
edificanti domum suam supra terram sine fun-
damento. Beda. Domus diaboli mundus
qui in maligno positus est quam super terram
edificat quia obsequentes sibi de celis
ad terrena detrahit. Sine fundamento
edificat quia omne peccatum fundamentum
non habet quod non ex propria natura subsistit.
Malum quippe sine substancia est. quod tamen
quodcumque sit in bonis natura coalescit. Fundamentum
vero a fundo dicitur. Possumus eciam fun-
damentum profundo positum non incongru-
enter accipere. Sicut ergo qui in puteo
putei fundo retinetur. sic anima corruens
que in quodam fluidi laco consistit si se
in aliqua peccati mensura retinet. Sed
cum peccato in quo labitur non potest esse
contenta dum cottidie addendo decidit
quasi in puteo quo cadit fundum non in-
venit quo figatur. Ingruente autem qua-
libet temptacione et vere mali et ficte
boni peiores fiunt. Donec ad extremum
perpetua labantur in pena. Unde sequitur
In quam illisus est fluvius et continuo ce-
cidit et facta est ruina domus illius ma-
gna. Potest eciam per impetum fluminis
extremum iudicium districtione intelligi quando
utraque domo consummati ibunt impii
in supplicium. Iusti autem in vitam eternam.
Cirillus Vel super terram sine fundamen-
to edificant qui super harenam dubietatis
que secundum opinionem est ponunt fundamentum
spiritualis fabrice quod pauce stille temptacio-
num dissipavit. Augustinus de consensu ewangelistarum
Hunc autem sermonem domini prolixum sic ex-
orsus est lucas sicut et matheus utrique
enim dixit. Beati pauperes. Deinde multa
que secuntur interposita narracione similia sunt
et ad extremum sermonis ipsius conclusio
prorsus eadem reperitur scilicet de homine
qui edificat supra petram et supra harenam.
Posset ergo facillime credi eundem lucas
domini interposuisse sermonem aliquas autem
pretermisisse sentencias quas matheus posuit.
Item alias posuisse quas matheus non dixit
nisi moveret quod matheus in monte dicit
habitum esse sermonem a domino sedente. lu-
cas autem in loco campestri a domino stante. Non
tamen istos duos sermones separari longa
temporis distancia separari improbabiliter cre-
ditur quod et ante et postea quedam similia
vel eadem ambo narrant. Quamquam illud possit
occurrere in aliqua excellenciori parte montis
primo cum solis discipulis fuisse dominum quando
ex eis illos xii elegit. Deinde cum eis
descendisse de monte scilicet de ipsius mon-
tis celsitudine in campestrem locum id est
aliquam equalitatem que in latere montis
erat. et multas turbas capere poterat
atque ibi stetisse donec ad eum turbe con-
gregarentur. Ac postea cum sedisset acces-
sisse propinquius discipulos suos atque illis
ceteris que turbis presentibus unum habuisse ser-
monem.

Capitulum Septimum

Cum autem implesset
omnia verba sua. Ti-
tus. Cum preceptoribus
documentis suos re-
fecisset discipulos
vadit capharnaum ibi
prodigiosa operaturus
Unde dicitur Cum au-

impleuisset omnia verba sua in aures plebis intrauit in capharnaum. Aug. de con. euan. Hic intelligendum est quia non antequam hec verba terminasset intrauit, sed non est expressum post quantum temporis interuallum cum istos sermones terminasset capharnaum. Eo quippe interuallo leprosus ille mundatus est, quem suo loco matheus interponit. Ambrosius. Videte autem ubi precepta compleuit, sic docetur suorum preceptorum exequi. Nam statim gentilis centurionis seruus domino curandus offertur. Vnde sequitur: Centurionis autem cuiusdam seruus male habens erat moriturus, qui illi erat preciosus. Eusebius. Strennuus siquidem in bellicis erat iste centurio et militibus a romanis prefectus. Omnia vero specialis seruiens eius domi languens iacebat, considerans quales saluator ergo certas virtutes agebat, sanando languidos et iudicans quod non fuerunt humanas hic agebantur in miracula, mittit ad Ihesum ut ad deum, non habito respectu ad apparens organum quo hominibus conuersabatur. Vnde sequitur: Et cum audisset de Ihesu, misit ad eum seniores iudeorum rogans eum ut veniret et sanaret seruum eius. Aug. de cons. euan. Quomodo ergo verum erit quod matheus narrat: Accessit ad eum quidam centurio, cum ipse non accesserit, nisi diligenter aduertentes intelligamus matheum non deseruisse usitatum modum loquendi. Si enim ipsa peruentio usitate dicitur per alios fieri, potest non ergo absurde matheus per alios facto accessu centurionis ad dominum compendio dicere voluit ipsum potius accessisse ad Christum quam illos per quos verba sua misit, quia quo magis credidit eo magis accessit. Crisostomus. Qualiter etiam matheus dicit quod ipse dixit: Non sum dignus ut intres sub tectum meum; lucas autem hic dicit quod rogauit ut veniat. Sed michi videtur quod lucas insinuat nobis iudaicas blanditias. Credibile enim est ut cum vellet abire centurio retraheretur a iudeis blandientibus et dicentibus: quia nos ibimus ducemus eum. Vnde et eorum preces adulacionibus plene sunt. Sequitur enim: At illi cum venissent ad Ihesum rogabant eum sollicite dicentes ei: quia dignus est ut hoc illi prestes. Diligit enim gentem nostram et synagogam edificauit nobis. Dicebat siquidem ipsos dicere quod ipse nolebat venire et supplicare. Nos autem de timinis(?) videntes calamitatem et cadauer quod in domo iacebat, aut propterea fidei eius in testatem(?), sed nolebat propter iudiciam(?) iurare detegere ne magnus aliquis esse putaretur cui preces porriguntur. Matheus autem matheus signat ipsum istitam(?) non esse. Lucas vero dicit: quoniam edificauit synagogam non est contrarium. Potuit enim et iudeus non esse et synagogam construxisse. Beda. In hoc autem ostenditur quia sicut nos etiam, sic etiam illi synagogam non conuentum solum modo fidelium, sed etiam locum quo conueniebant solebant appellare. Eusebius. Et seniores quidem iudeorum pro modicis sumptibus ad opus synagoge datis gratiam possunt. Sed dominus non propter hoc, sed pro maiori volens scilicet agnatam credulitatem in cunctis mortalibus per suam virtutem semetipsum exhibuit. Vnde sequitur: Ihesus autem ibat cum illis. Ambrosius. Quod utique non ideo faciebat quia absens curare non poterat, sed ut formam tibi daret humilitatis imitande ad reguli filium noluit pergere, ne ~~diuid~~ videretur magis diuicias detulisse. Hic ipse processit, ne videretur in centurionis famulo condicionem despexisse seruilem. Centurio vero militari tumore deposito reuerentiam sumit et ad fidem facilis et ad honorificentiam promptus. Vnde sequitur: Et cum non longe esset, misit ad eum centurio amicos dicens: Domine noli vexari. Non enim hominis sed dei potestate conicit dari a Christo hominibus sanitatem. Iudei quidem dignitatem eius pretendunt

Iste vero indignum se asserit non solum beneficii sed etiam susceptionis domini. Non enim sum dignus ut sub tectum meum intres. **Crisostomus** Postquam enim liberatus est a iudeorum tedio tunc mittit dicens: Ne putes pigricia me non venisse sed indignum me reputavi te domi recipere. **Ambrosius** Verum autem lucas maturissimum amicos dicit esse a centurione transmissos ne presencia sua gravare dominum verecundiam videtur et officio provocasse. Unde sequitur: Propter quod et meipsum non sum dignum arbitratus ut venirem ad te, sed dic tantum verbo et sanabitur puer meus. **Crisostomus** Ubi attende centurionem debitam opinionem habentem de domino. Non enim dixit ora sed tantummodo iube. Dubitans autem ne se humiliando renueret subdit: Nam et ego homo sum sub potestate constitutus habens sub me milites et dico huic vade et vadit et alio veni et venit et servo meo fac hoc et facit. **Beda** Hominem se et potestati vel tribuni vel presidis subditum dicit imperare tamen posse minoribus ut subaudiatur cum multo magis qui deus sit non per adventum tantum corporis sed per angelorum ministeria posse implere quod vellet. Repellende enim erant vel infirmitates corporum vel fortitudines contrarie et verbo domini et ministeriis angelorum. **Crisostomus** Est autem hic notandum quod hoc verbum fac in principio designat dictum servo. Ob hoc deus cum hominem vellet creare non ait unigenito fac hominem sed faciamus hominem ut per formam consensus verborum declararet equalitatem. Ultima ergo in Christo considerabat excellenciam domini ob hoc ait: Dic verbo. Nam et ego dico servo meo etc. Christus autem non eum reprehendit sed eius intencionem roboravit. Unde sequitur: Audito autem ihesus miratus est. **Beda** Sed quis in illo fecerat ipsam fidem nisi ille qui admirabatur. Sed et si alius eam fecisset quid opus erat. Ut quid miratur dominus nobis mirandum esse significat. Omnes enim tales motus cum de deo dicuntur non perturbati animi signa sunt sed docentis magistri. **Crisostomus** Ut autem liqueat tibi quod dominus hoc ideo dixit ut alios instruat prudenter

ewangelista hoc aperiens subdit: Amen dico vobis nec in israel tantam fidem inveni. **Ambrosius** Et quidem si sic legas: In nullo tantam fidem inveni in israel simplex intellectus et facilis est. Si vero iuxta grecos: nec in israel tantam fidem inveni, fides huius eciam electoribus et deum videntibus antefertur. **Beda** Non autem de omnibus retro patriarchis et prophetis sed de presentis evi loquitur hominibus quibus ideo centurionis fides antefertur quia illi legis et prophetarum sunt monitis edocti hic autem nemine docente sponte credidit. **Ambrosius** Probatur autem fides domini et servi sanitas roboratur. Unde sequitur: Et reversi qui missi fuerant domum invenerunt servum qui languerat sanum. Potest ergo meritum domini eciam famulis suffragari non solum fidei merito sed eciam studio discipline. **Beda** Plenius autem hoc explicat matheus quod dicente domino centurioni: Vade sicut credidisti fiat tibi, sanatus est puer ex illa hora. Sed beato luce moris est que plene viderit ab aliis evangelistis exposita abreviare vel eciam de industria preterire. Que vero ab eis omissa vel breviter recognovit tacta dilucidare sollerans. **Ambrosius** Mistice autem servus centurionis gentium nacionem que mundane servitutis vinculis tenebatur eger letalibus passionibus beneficio domini sanandus exprimitur. **Beda** Centurio autem cuius fides israelitas preferebatur electos egentibus ostendit qui quasi centenario milite stipati virtutum spiritualium sunt perfectione sublimes. Numerus enim centenarius qui de leva transfertur ad dexteram in celestis vite significacione poni consuevit. Tales ergo pro nostris vicibus domino supplicent qui adhuc spiritu servitutis in timore permanent. Nos autem qui degentibus credimus non ipsi venire ad dominum possumus quem in carne videre non valemus sed ad eum attendere debemus per fidem. Seniores autem iudeorum mittit hoc est enim seniores ecclesie viros qui nos ad dominum precesserunt supplicemus observando patronos acquirere

qui nobis testimonium reddentes quod etiam
disciplinam eius quam a peccatis interce-
dant. Pulchre autem dicitur quia Iesus
non longe erat a domo quia ipse timentes
eum salutare ipsius. Et qui naturali lege recte utitur
quo bona que novit operatur eo illi qui ve-
re bonus est appropiat. Ambrosius. Non multum autem
Iesum rogavit Centurio quia que indecorum
amplius crucifixit inviolatum ab iniuria
manere desiderat amplius nationum. Et quod
ad misterium spectat vidit in pectora ad-
huc gentilium non esse penetrabilem Christum.
Beda. Milites autem et servum qui Centurio-
ni obediunt virtutes sunt naturales quarum copi-
a multi ad dominum venientes deferunt secum.
Teophil. Vel aliter Centurio est intellectus
qui multorum in militia princeps consistit
dominum multas in hac vita res habet. Habet
autem servum infirmum irrationabilem autem par-
tem passibilem et tamen pretiabile dico. Et
mittit ad Iesum mediatores iudeos id est con-
fessionis cogitationes et confestim suscipit
servum sanum. Cyrillus. Mira domini mitis
annectit. Et supra quidem rogatus oc-
currit hic vero non vocatus accedit.
Unde dicitur Et factum est deinceps ibat
in civitatem que vocatur Naym. Beda.
Naym civitas est Galilee in secundo mili-
ario montis Thabor. Divino autem nutu
multa turba dominum comitatur ut multi
essent tanti miraculi testes. Unde sequitur
Et ibant cum illo discipuli eius et tur-
ba copiosa. Gregorius Nicenus. Resurrectionis
autem experimentum non ita videmus sicut a
prioribus salvatore didicimus qui ab infirmi-
bus mediocribus opus miraculi fidem maiorum
assuefacit ad maiora. Primo quidem in
egritudine desperata servi centurionis resur-
rectionis incepit probationem. Post hec al-
tiori probatione ducit homines ad fidem re-
surrectionis dum suscitavit filium vidue
qui ferebatur ad monumentum. Unde sequitur
Cum autem appropinquaret porte civitatis
ecce defunctus efferebatur filius unicus
matris sue. Dicit enim aliquis de puero centurionis
quod mortuus non erat. Ut igitur temeraria
lingua compescetur iam defuncto iuvenem Christum
obviare facit uno filio vidue. Unde sequitur
Et hec vidua erat et turba civitatis multa
cum illa. Et rumpente molem brevibus verbis expli-
cuit. Mater vidua erat que non sperabat
ulterius filios procreare non habebat in quem a-
spectum dirigeret vite defuncti. Hunc solum
lactaverat solus aderat alacritatis causa in
domo quicquid erat dulce ac preciosissimum hic
plus continebat. Cyrillus. Miseranda pas-
sio et ad fletum et lacrimas potens provocare.
Unde sequitur Quam cum vidisset dominus misericordia
motus super eam dixit illi Noli flere.
Beda. Quasi dicat desiste quasi mortuum flere
quem mox vivum resurgere videbis. Titus.
Iubens autem alacriter cessare qui consolatur
mestos monet nos principaliter defunctis
consolationem recipere resurrectionem sperantes.
Tenet autem feretrum vita obviantis morti.
Unde sequitur Et accessit et tetigit lo-
culum. Hii autem qui portabant steterunt.
Cyrillus. Ideo autem non solum verbo per-
agit miraculum sed et feretrum tangit ut
cognoscas efficax esse sacrum Christi corpus
ad humanam salutem. Est enim corpus vite
et caro verbi omnipotentis cuius habet virtutem.
Sicut enim ferrum admotum igni perficit o-
pus ignis sic postquam caro unita est
verbo quod vivificat omnia ipsa quoque
facta est vivificativa et mortis expul-
siva. Titus. Non autem sanatur similis
est Helie deflenti filium Sareptene nec
qualis Heliseus qui proprium corpus appli-
cuit corpori defuncti nec qualis Petrus
qui pro Thabita oravit sed ipse est qui non
entia velud entia vocat qui mortuos
ut vivos alloqui potest. Unde sequitur
Et ait Adolescens tibi dico surge. Gre-
gorius Nissenus. Cum dixit adolescentem
florentis significavit temporis horam
primam producentem lanuginem qui paulo
ante illecebris erat matrum oculorum

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

apparuit iam appropinquans ad tempus sponsali-
um virga generis successionis ramus bacu-
lus senectutis. Titus. Sine cunctatione autem
erectus est tunc secundum mandatum directa di-
vina enim potestas est irrefragabilis nulla mo-
ra nulla oratione instancia. Unde sequitur
Et resedit mortuus et cepit loqui et
dedit illum matri sue. Indicia sunt hec ve-
re resurrectionis. Corpus enim exanime lo-
qui non potest nec reportasset mulier ad do-
mum defunctum filium et in auxilium. Beda.
Pulchre autem evangelista dominum prius miseri-
cordia motum esse super matrem ac sic filium resuscita-
re testatur ut in uno nobis exemplum i-
mitande pietatis ostenderet et in altero fidem
mirande potestatis astrueret. Unde sequitur
Accepit autem omnes timor et magnifica-
bant deum dicentes quia propheta magnus
surrexit in nobis et quia deus visita-
vit plebem suam. Cyrillus. Hec magni-
ficat in populo insensibili et ingrato pa-
madicum enim nec prophetam nec ad utili-
tatem populi procedere ipsum existimant. Ne-
minem autem habitancium iudeam hoc mi-
raculum latuit. Unde sequitur Et exiit
hic sermo in universam iudeam de illo et
in omnem circa regionem. Maximus. Ido-
neum autem dicere quod septem resurrectiones
ante dominicam narrantur quarum prima est
filii sareptene. Secunda filii sunamitis. Ter-
cia que facta est in reliquiis helisei. Quarta
que facta est in naim. Quinta filie archisyna-
gogi. Sexta lazari. Septima in passi-
one. Multa namque corpora sanctorum surrex-
erunt. Octava est christi qui ex operibus mor-
tis remansit vivus in signum quod communis
resurrectio que futura est mortuam etate
non tolletur morte sed indissolubilis per-
manebit. Beda. Defunctus autem qui
extra portam civitatis multis cernen-
tibus elatus signat hominem letali
criminum sopitum et adhuc mortem
non cordis adhuc cubili tegentem sed
ad multorum noticiam per locutionis operis ve-
lut indicium quasi per civitatis ostia propalantem

Portam enim civitatis puto aliquem de
sensibus esse corporis. Qui bene filius unicus
matris sue fuisse perhibetur quia una est
ex multis personis electa mater ecclesia. Vidua
autem esse etiam dicitur quia quod dominum sit morte
redemptam meminit agnoscitur. Ambrosius
Hanc enim viduam populorum turbam circum-
septam plus video esse quam feminam que
resurrectionem unici adolescentis filii a pompa
funeris revocat ad vitam sanctorum contemplatione
lacrimarum que flere prohibetur cum iam re-
surrectio debebatur. Beda. Vel novati
dogma confunditur qui dum penitentium
mundacionem abnuere conatur matrem etiam
de natorum suorum spirituali ex morte plorantem
spe vite reddende negat consolari
debere. Ambrosius. Hic autem mortuus
in loculo materialibus quatuor ad sepulcrum
ferebatur elementis. Sed spem resurgendi
habebat quia ferebatur in ligno quod et si
nobis ante non proderat tamen postquam
ihesus id tetigit proficere cepit ad vitam
ut esset indicio salutem populo per crucis
patibulum refundendam. In feretro enim ia-
cemus exanimes cum vel ignis immodice
cupiditatis exestuat vel frigidus humor
exundat et pigra quadam corporis habitudine
vigor hebetatur animorum. Beda. Vel
loculus in quo mortuus effertur male
secura desperati peccatoris consciencia est.
Qui vero sepeliendum portant vel in-
munda desideria vel blandimenta sunt sociorum
Qui domino loculum tangente steterunt quia
sepe in fortitudine iudicii tacta consciencia
carnales sepe voluptates et iniuste lau-
dantes coherceris ad se redit vocanti
que ad vitam respondet salvatori. Ambrosius
Si ergo grave peccatum est quod penitencie
tue lacrimis ipse lavare non possis flet
pro te mater ecclesia assistat et turba. Iam re-
surges a funere et in apices vita alia
loqui timebunt omnes. Unius enim ex-
emplo multi corriguntur. Laudabunt etiam
deum qui tanta nobis remedia vitande

mortis indulsit **Beda** Visitauit autem
deus plebem suam non solum semel verbum suum
incorporando sed semper mercedem mittendo **Theo-
philus** Viduam etiam patrem intelligere aliq[?]
verbum amittentem id est divinum sermonem filius
eius est intellectus qui extra civitatem
effertur commentum[?]. Loculus eius est corpus
eius quod quidam dixerunt esse sepulcrum Tan-
gens autem eum dominus elevat ipsum iuvenes-
cere faciens eum Qui surgens aptus inci-
pit loqui id est alios edocere non enim prius
ei credetur Et nunciaverunt Iohanni **Cyril-
lus** Ignarantia quadam ad omnes inhabitan-
tes Iudeam et Galileam pervenerat re-
ferunt sancto baptiste quidam ex eius di-
scipulis ~~de omnibus hiis~~ Unde dicitur
Et nunciaverunt Iohanni discipuli eius
de omnibus hiis **Beda** Non simplici
corde ut opinor sed in invidia stimulati
Nam et alibi conqueruntur dicentes Rabbi
qui erat tecum trans Iordanem ecce hic
baptizat et omnes veniunt ad eum **Crisostomus**
Tunc autem magis ad deum erigimur cum in-
cumbit necessitas Et Iohannes de tri-
stis mortem quia magis discipuli eius in-
digebant Ihesu tunc mittit eos ad Christum
Sequitur Et convocavit duos de discipulis
suis Iohannes et misit eos ad Iesum
dicens Tu es qui venturus es an alium
expectamus. **Beda** Non ait tu es qui
venisti sed tu es qui venturus es Et
est sensus Manda michi quia interfi-
ciendus ab Herode et ad inferna de-
scensurus sum Utrum te et inferis debeam
nunciare qui superis nunciavi an hoc non
conveniat filio dei et alium ad hec sa-
cramenta missurus es **Cyrillus** Sed omnino
explodenda est talis opinio Nusquam enim
reperimus sacramenta scripturam dixisse quod in-
fernalibus prenunciaverit baptista Iohannes
salvatoris adventum Illud etiam sciendum est
dicere quod non ignoravit baptista virtutem miste-
rii incarnationis unigeniti Unde et hoc
cum aliis novit quod illuminaturus erat in fer-
no manentes cum patribus gustavit
mortem tam unius quam omnium Sed quia

Sermo sacre scripture hunc quidem predixit
venturum tamquam deum et dominum illos vero missos
sunt tamquam famuli ante ipsum Ideo omnes
salvator et dominus a prophetis nominatur qui venit
vel qui venturus est secundum illud psalmi.
Benedictus qui venit in nomine domini Et Abba-
cuk Post modicum qui venturus est ve-
niet et non tardabit. Igitur divinus baptista
qui nomen accipiens a sacra scriptura misit
quosdam discipulorum suorum quesituros an
ipse sit qui venit vel qui venturus est
Ambrosius Sed quomodo fieri posset
de quo dixerat ecce qui tollit peccatum mun-
di adhuc eum dei filium esse non crederet quod
enim in plenitudine[?] est ei tribuere divina quod nescit
aut de dei filio dubitasse perfidia est Non-
nulli autem de ipso Iohanne sic intelligunt
Magnum quidem ita prophetam sed tamquam
prius vatem qui venturus crediderat non
credidisset moriturum Non igitur fide sed
pietate dubitavit sicut et Petrus dicens
Propitius esto domine non fiet hoc **Cyrillus**
Vel ex dispensatione interrogat Novit enim
ut peritus passionis Christi misterium sed
ut discipulis suis constet quanta sit
excellencia salvatoris ex suis discipulis
prudentiores misit quos precepit sciscita-
ri et verba salvatoris dare contra
si ipse est qui expectatur Unde subditur
Cum autem venissent ad eum viri dixe-
runt Iohannes baptista misit nos ad te di-
cens Tu es qui venturus es an alium
expectamus. Sciens autem ut deus quo
animo misisset eos Iohannes et tunc adventus
corporis tunc temporis uberiora egit miracula
Unde sequitur In ipsa autem hora curavit
multos a languoribus et plagis et spi-
ritibus malis et cecis multis donavit
visum. Non dixit eis expresse Ego
sum. Sed ducit eos magis ad rerum cer-
titudinem ut congrua racione sumentes fi-
dem ipsius revertantur ad eum qui misit
eos Unde non ad verba sed ad opera
intuentibus responsum exhibuit Nam
sequitur Et respondens dixit illis Eun-
tes renunciate Iohanni que audistis et

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

audistis q. d. Nativitate iohannis que
quidem audivistis per prophetas. consimiliter
vero vidistis anime. Ea enim tunc agebat. que
predixerant eum prophete facturum. De quibus
subditur. Ceci vident. claudi ambu-
lant leprosi mundantur. surdi audiunt mor-
tui resurgunt. Ambrosius. Plenum sancte tes-
timonium. quo dominum propheta cognosceret. De
ipso enim fuerat prophetatum. quia dominus dat
escam esurientibus. erigit elisos. solvit
compeditos illuminat cecos. Et qui ista faci-
et regnabit in eternum. Ergo non humane
ista. sed divine virtutis insignia sunt. Hec
autem evangelium vel raro vel nulla inve-
niuntur. Unius thobias oculos recepit et
hec fuit angeli non hominis medicina. He-
lyas mortuum suscitavit. ipse tamen rogavit
et flevit. hic iussit. Helyseus leprosum
mundari fecit. non tamen ibi valuit prop-
ter auctoritatem sed mysterii signa. Theophil(us)
Sunt etiam hec verba ysaie dicentis
deus ipse veniet et salvabit nos. tunc
aperientur oculi cecorum et aures surdorum
patebunt. tunc saliet sicut cervus claudus.
Beda. Et quod hiis non minus est subditur
Pauperes evangelizantur. Pauperes scilicet
spiritu vel opibus inopes illuminantur. ut inter
divites et egenos in predicatione nulla dis-
tancia sit. Hec magistri comprobant veritatem
quod omnis apud eum qui salvari possunt equalis
est. Ambrosius. Sed tamen parva adhuc
ista domino ~~insurrectionis~~ testificationis
exempla. plenitudo fidei crux domini est mo-
rientis sepultura est. Ideo addidit. Et beatus
est qui non fuerit baptizatus in me. Crux
enim etiam electis scandalum posset afferre
sed nullum hic maius divine persone est
testimonium. Nichil est quod magis super hu-
manum videatur. quam tanto se unum obtulisse
pro mundo. Cirillus. Vel per hoc volebat
ostendere quod queque revelabuntur in cordibus
cor ab oculis ipsius effugere nequiverunt
Ipsi enim erant qui scandalizabantur de
ipso. Ambrosius. Aspice autem in iohanne
supra diximus typum esse legis que previa

fuit christi. Mittit ergo iohannes discipulos
suos ad christum ut supplementum scientie consequantur
quia plenitudo legis est christus. Et fortas-
se isti discipuli sunt duo illi quorum unus
[illegible] tradidit. Voluit ergo et isti
videre quia beati oculi qui vident. Cum ad
venimus ad evangelium et cognovimus illumina-
ri cecos. ambulare claudos. et certe tunc
dicimus oculis meis prospeximus. Videmus et
nobis vidisse que legimus. Aut fortasse
in parte quadam corporis mei ante videmus
intelligere dominice (?) sicrem passionis. Fides
enim per paucos ad plures pervenit. Lex ergo
christum venturum annunciat. evangelii scripta
venisse confirmat. c Et cum discessissent
Cirillus. Cum iam dominus tamquam deum (?) se
circa cognoscens aliquos dicentes. sed ius
quod hodie ignorat iohannes ihesum qualem eum
nobis ostendebat dicens ecce agnus
dei qui tollit peccata mundi. Ut igitur
sanaret hanc passionem que eis accidat
dampnum quod scandalo prodebat exclusit
Unde dicitur Et cum discessissent nuncii iohannis
cepit dicere de iohanne ~~[illegible]~~ ad turbas. Quid
existis in desertum videre harundinem
vento moveri. q. d. Admirati estis de iohanne
baptista et plures processistis ad eum pervenire
tes tam longa deserti itinera. Frustra
siquidem si sit levem ipsum existimatis
nec similis sit harundinis declinantis quo
cumque agitat ventus. Talis enim esse videtur
si que cognovit ex levitate se ignora-
re fatetur. Titus. Non autem existis in
desertum ubi nulla condicitas civitatibus
omisisse nisi de hoc viro cum quod gerentes
Beda. Hec autem post recessum discipulorum
iohannis dominus dixit. Non enim presentibus eis pro-
ferre volebat lapsa (?) preconia ne blandi-
tiis verba esse putarent. Ambrosius. Non
otiose autem iohannis hic persona laudatur
qui vite amore post posito iustitie formam
nec mortis timore mutavit. Deserto
enim mundus hic comparari videtur ad hunc
sterilis ad hunc inutiles. In quo negat
nobis deus ita predicandum ut more car-
nis inflatos vacuos quod virtutis intue-

viros et fragiles glorie secularis subli-
mitate lactantes exemplari quodam et
ymagine nobis pretendens imitandos quos
procellis huius mundi obnoxios vita mobilis
inquietat nec haruridum (?) confundens. Gre-
gorius. Est enim infallibile testimonium inter Iohannis
vestitus tam carcere. in quem detrusus non
fuisset si strinxisset faciem principibus. Unde
subdit. Sed quid existis videre hominem
mollibus vestimentis indutum. Ecce qui in
veste preciosa sunt et in deliciis in domibus
regum sunt. Mollibus vestimentis in-
dutos convincit in deliciis esse. Crisostomus
Mollis autem vestis dissolvit rigidam
animam et si rigidum corpus assumat et
asperum. facile per huiusmodi mollitiem delica-
tum reddit et fragile facto vero corpore
molliori necesse est et animam participare corrupti-
onem. Nam ut plurimum operationes anime
consonant dispositionibus corporis. Cyrillus
Qualiter ergo tanta sedulitas religiosi
ut carnales passiones subiceret ad tantam
ignoranciam deveniret ex mentis levitate
quod non asperitates sed illecebre munda-
ne delectant. Igitur si velud non co-
lentem delicias iohannem imitamini date
ei robur continentie competens. Si vero
nil amplius debetur honeste conversationi
quid omissa reverencia deliciatorum incola
deserti vile per tegimen et camelorum vel-
lus inducit. Crisostomus per utrumque autem dic-
torum designat quod iohannes nec naturaliter
facile mobilis erat nec ulla voluptate
flectetur. Ambrosius Et quamvis ple-
rosque meliores circa vestis effeminet
tamen alia videtur hic indumenta signi-
ficare humana scilicet corpora quibus anima
vestitur. Sunt autem mollia indumenta
delicatos actus et mores hii vero qui
studia deliciis media solvunt regni
celestis exortes sunt quos rectores mundi
huius atque tenebrarum reperiunt hii sunt enim
reges qui dominantur suorum operum emulos
Cyrillus Sed forte vehemens est
etiam hec exprobrare iohannem. fatemur enim eum
mutabilem esse Unde subdit Sed

quid existis videre prophetam utique dico
vobis plus quam prophetam. Prophete namque
predicabant venturum hic autem non solum ven-
turum predicavit sed et presentem indicavit di-
cens Ecce agnus dei Ambrosius Maior
sane propheta in quo finis est prophetarum. quia
multi cupierunt videre quem iste conspexit
quem iste baptizavit Cyrillus Cum igitur
et a loco et a vestibus et exercitu hominis
morem eius descripserit introducit prophete
testimonium dicens. hic est de quo scriptum est in
malachia mitto angelum meum. Tytus. An-
gelum appellat hominem. non quia natura
est angelus homo enim naturaliter erat. sed
quia opus angeli exercebat annunciando Christi
adventum Gregorius Quod autem subdit Ante
faciem tuam propinquitatem designat
apparuit enim hominibus prope Christi adventum
Quam propter et plus quam prophetam eum esse
confirmandum est. Nam et hii qui in mi-
liciis collaterales sunt regibus. digniores et
familiores sunt Ambrosius Viam autem domino
non solum nascendi secundum carnem ordine
fideique nuncio sed etiam precursu quodam
paravit passionis Unde sequitur Qui prepa-
rabit viam tuam ante te Ambrosius Si
autem et ipsius propheta quo maior hic
omnibus Sed inter mulieres non virgi-
nes natos Maior enim fuit hiis quibus
equalis potuit esse sorte nascendi Unde
sequitur Amen dico enim vobis Maior inter natos
mulierum propheta iohanne baptista non est. Crisostomus
Sufficit quidem divina vox prebens testi-
monium pertinentie iohannis inter homines
Respice autem qui vixit et rerum veritatem
consona (?) et mensam eius considera. et
vitam. et mentis eius excellenciam Ve-
lud enim qui celitus descendisset degebat
in terra fere nullam gerens curam de corpore
intellectualiter erectus in celum et soli deo
coniunctus de nullo mundanorum sollicitus
sermo severus et lenis Nam cum populo iu-
deorum viriliter et ferventer cum rege au-
dacter cum discipulis disputabat leniter confere-
bat. Nil frustra nel leviter sed omnia

quemienter agebat Ysidorus abbas.
Maior etiam inter natos mulierum iohannes
eo quod ab ipso matris utero prophetauit et positus
in tenebris lumen quod iam venerat non
ignorauit Ambrosius Deinde quia eo usque
cum dei filio non potat iohannes esse ulla col-
latio ut et infra angelos estimetur. Unde
sequitur Qui autem minor est in regno dei
maior est. Beda. Hec sententia duobus modis
potest intelligi aut enim regnum dei appella-
uit quod nondum accepimus in quo sunt
angeli et quilibet in eis minor maior est
quolibet iusto portante corpus quod ag-
grauat animam. Aut si regnum dei intelligi
voluit huius temporis ecclesiam se ipsum dominus
significauit qui nascendi tempore minor e-
rat iohanne maior autem diuinitatis aucto-
ritate et dominica potestate. Unde secundum priorem ex-
positionem ita distinguitur Qui autem minor est
in regno dei ac deinde subinfertur
maior est illo. Secundum posteriorem vero i-
ta qui autem minor est ac deinde subin-
fertur in regno dei maior est illo. Cirillus
Ut enim copia laudum iohannis iudeis
occasionem non daret preferendi iohannem Christo
hoc addidit Ne autem putes quod compara-
tiue seduxit maiorem iohanne Ambrosius
Alia enim est illa natura nec cum humanis
generationibus comparanda. Non enim potest homi-
nis cum deo ulla esse ~~[illegible]~~ collatio Cirillus
Christus autem cum iohannis prerogatiua an-
derit inter natos mulierum parum ex op-
posito aliquid maius eo scilicet qui per
spiritum sanctum natus est filius dei Regnum
enim dominus spiritus est Minimus ergo secundum spiri-
tualitatem minores sumus hiis qui legis iu-
stitiam sunt assecuti quos iohannes signat tamen
maiora per Christum attingimus participes facti
diuine nature. C Et omnis populus audi-
ens etc. Crisos Premissa commendatione io-
hannis magnum phariseorum et legis peritorum
prodidit crimen. Qui nec per publicanos
baptisma iohannis acceptare. Unde
dicitur Et omnis populus audiens et pub-
licani iustificauerunt deum baptizati baptismo
iohannis Ambrosius Iustificatur deus

per baptismum dum se homines peccatores quorum con-
fitendo iustificant. Qui enim peccat et con-
fitetur deo peccatum iustificat deum credens
ei vincenti et ab eo gratiam sperans. In ba-
ptismate igitur iustificatur deus in quo est
et confessio et venia peccatorum Eusebius
Qui etiam crediderunt iustificauerunt deum
apparuit enim eis iustus in omnibus que fecit
Pharisei autem repellendo iohannem tamquam
inobedientes non consonabant prophete di-
centi Ut iustificeris in sermonibus tuis. Unde
sequitur Pharisei autem et legis periti con-
silium dei spreuerunt in semetipsos non bapti-
zati ab eo. Beda. Hec verba siue ex per-
sona euangeliste siue ex persona saluatoris
ut quibusdam placet dicta sunt. Quod autem dicit
In semetipsos vel contra semetipsos significat
quia qui gratiam dei respuit contra semet-
ipsum facit vel ad semetipsos in illam dei
consilium stulti et ingrati vituperant nolu-
isse recipere. Consilium ergo dei est quod per
passionem et mortem Christi saluare de-
creuit quod pharisei et legis periti spre-
uerunt. Ambrosius Non contempnamus
ergo sicut pharisei consilium dei quod est
in iohannis baptismate. Hoc est consilium quod
magni consilii angelus recepit. Iohannis
consilium nemo contempnit dei consilium quis
resistet Cirillus Erat autem quidam
modus ludendi talis conflictus apud
filios iudeorum bi periebatur puerorum caterua
qui ceu per ritus vite deridentes repenti-
nam transmutationem hii quidem canebant
hii vero merebant. Sed nec gaudentibus
congaudebant merentes nec qui gaudebant
conformabant se flentibus. Deinde ar-
guebant se inuicem inuerecantes in co-
passione passionis malitiam tale quid passum
fuisse iudeorum plebem una cum principibus
populus innuebat. Unde et persona Christi
subditur Cui ergo similes dicam homines
generationis huius et cui similes sunt. Similes
sunt pueris sedentibus in foro et loquentibus
ad inuicem et dicentibus Cantauimus vo-
bis tibiis et non saltastis lamentauimus

et non plorastis Beda. Scenico indecoro
computatur prius quia doctores olim compl-
ebant de quibus dicitur Sponte in fancium
et lactantium perfecisti laudem Ambrosius
Cantaverunt autem prophete spiritualibus modulis
publice salutis oracula insultantes fle-
uerunt threnis flebilibus corda indecora du-
ra mulcentes hic canticum non in foro non
in plateis canebant sed in templo quod est
enim dominicum sacramentum quo preceptorum celestium
mira canebant Greg. nyssenus Canticum
autem et lamentacio nichil aliud est quam ex-
cessus hoc quidem gaudii illud vero
meroris Resonat autem quedam consona
melodia ex organo musico secundum quam
dum homo pede et manu consono cor-
poris commouetur interiorem dispositionem
manifestat Et ideo dicit Cantauimus
vobis etc. Aug. de questionibus evangeliorum Hec
autem pertinent ad iohannem et christum Quod
enim dicit lamentauimus et non plorastis ad
iohannem pertinet cuius abstinentia cibis
et potu luctum penitentie signabat Unde
exponendo subdit Venit enim iohannes
baptista neque manducans panem neque bi-
bens vinum et dicitis demonium habet. Cy-
rillus persimilem eminari vitam qualem ad
imitacionem dignum demonium habere dicitis mor-
tificantem legem peccati que latet in membris
Augustinus de questionibus evangeliorum Quod autem dix-
erat Cantauimus vobis et non saltastis ad
ipsum dominum pertinet qui utendo cum ceteris
cibo et potu leticiam regni signabat Unde
sequitur Venit filius hominis manducans
et bibens et dicitis ecce homo vorax
et bibens vinum Titus Noluit enim christus
abstinentiam abhominandis cibis ne occasionem hereticis pre-
beret qui dicunt creaturas esse malas et
vituperant carnes et vinum Cyrillus
Ubi autem potuerant ostendere dominum vocato-
rem. Invenitur enim christus ubique regimine
in moderancia et admodestia ducens. Ac-
cusabatur autem cum publicanis et peccatoribus
Unde tamen eum dicebant amicus publicanorum
et peccatorum Cum tamen nullatenus ipse posset
in peccatum incidere Sed econtrario faciebat eis
causa salutis Non enim coinquinatur sol radi-
ans super totam terram et frequenter super veni-
ens in immundis corporibus Nec sol iusticie
leditur quia sanctos cum pravis Nemo enim co-
netur comparare quantam maiestatem dignitatibus
christi sed quilibet quantam vilitatem considerans
vitet consortia talium Prava namque colloquia
mores corrumpunt. Sequitur Et iustificata
est sapientia ab omnibus filiis suis Ambrosius
Sapientia dei filius est per naturam non per pro-
fectum que iustificatur in baptismo meo quod
non per estimacionem refutatur sed per iusticiam
dei munus agnoscit. In eo ergo iustificatio
dei est quod non ad indignos et obnoxios
sed ad innocentes per ablucionem scelerum et iu-
stos videatur sua munera transtulisse Cris.
filios autem sapientie dicit sapientes Con-
suevit enim scriptura malos magis ex
peccato quam ex nomine indicare Bonos
appellare filios in formantis eos virtutis
Ambrosius Bene autem dicit ab omnibus
quia contra omnes iusticiam reservat ut
susceptio fiat fidelium reiectio perfidorum
Aug. de questionibus evangeliorum Vel quod dicit Ius-
tificata est sapientia ab omnibus filiis suis
ondit filios sapientie intelligere nec in ab-
stinendo nec in manducando esse iusticiam
sed in equanimitate tolerandi inopiam. Non
enim usus sed concupiscencia reprehendenda est
dummodo congruas in quibus alimentorum hiis
cum quibus tibi uiuendum est. Rogabat autem
illum quidam etc. Beda. Cum superius dic-
tum fuerat et omnis populus audiens et
publicani iustificaverunt deum baptizati bap-
tismo iohannis secundum evangelista quibus pro-
fuerat eorum factis astruit iustificatam filiis
sapientiam a iustis et petentibus dicens Ro-
gabat autem illum quidam phariseus ut man-
ducaret cum illo Greg. nyssenus Hec con-
scriptio quandam invalem intellectum sapit
Sunt enim plerique eorum qui se iustificant i-
stam suspicionem vanam sensus produnt quod veniat
verum iudicium separantes scipsos velud agnos

ab hedis nec tecto nec esus cum plisis quo
quietate volentes abhominantes omnes quorum
quia non extremum nec sed medium tenent cal-
lem in vita Lucas ergo plus medicus anima-
rum quam corporum ostendit ipsum deum et salua-
torem nostrum pessime dudis visitantem. Vnde
sequitur: Et ingressus domum pharisei discubuit.
non ut aliquid de vicijs eius sortiatur
sed ut imperitie de iustitia ipsa. Cyrillus
Mulier autem inhonestae vite penitens aut
fidelem affectum venit ad Christum qui potente
veniam commissorum largiri. Sequitur: Et
ecce mulier que erat in ciuitate peccatrix
ut cognouit quod Ihesus accubuisset in domo
pharisei attulit alabastrum vnguenti. Beda.
Alabastrum est genus marmoris candidi
varijs coloribus intertincti quod ad va-
sa vnguentaria cauare solent eo quod optime
seruare incorrupta dicatur. Greg. Qua-
lem hec mulier turpitudinis sue maculas
aspexit lauanda ad fontem misericordie cucurrit
conuiuantes non erubuit. Nam quia semet-
ipsam grauiter erubescebat intus nichil esse cre-
didit quod verecundaretur foris. Discite
quo dolore ardet que et flere et inter
epulas non erubescit. Greg. Indignita-
tem autem suam videns stabat post ter-
gum. Deiectis crinibus et effusa coma
pedes amplectens lacrimis quibus eos perfundebat
tebus tristem animum ostendebat veniam im-
plorans. Sequitur enim: Et stans retro se-
cus pedes eius lacrimis cepit rigare pe-
des eius. Greg. in omelia. Oculis enim ter-
rena concupierat sed hos iam per penitentiam
conterens flebat. Capillos ad compositionem
vultus exhibuerat. Sed iam capillis la-
crimas tergebat. Vnde sequitur: Et capillis
capitis sui tergebat. Ore superba dixe-
rat. Sed pedes domini osculans hoc in redemp-
toris sui vestigia figebat. Vnde sequitur:
Et osculabatur pedes eius. Vnguentum si-
bi pro odore sue carnis adhibuit. Quod
ergo sibi turpiter exhibuerat hoc iam deo
laudabiliter offerebat. Vnde sequitur
Vnde sequitur: Et vnguento vngebat.
Quot ergo in se habuit delectamenta

tot de se inuenit holocausta. Conuertit
ad virtutum numerum numerum criminum ut totum
seruiret deo in penitentia quicquid ex se deum contemp-
serat in culpa. Cris. Sic igitur mere-
trix effecta honestior virginibus. Postquam
enim accensa est penitentia exarsit in Christi amo-
rem et hec quidem que dicta sunt age-
bantur exterius que vero reuoluebat eius
intentio multo feruentiora hijs erant que
solus deus inspiciebat. Greg. Hec autem
phariseus intuens despicit et non solum
venientem peccatricem mulierem sed etiam
suscipientem dominum reprehendit. Sequitur:
Videns autem phariseus qui vocauerat eum
ait intra se dicens: Hic si esset propheta
sciret utique que et qualis est mulier que
tangit eum quia peccatrix est. Ecce phari-
seus veraciter apud se superbus et fallaci-
ter iustus egrum reprehendit de egritudine
medicum de subuentione. Que profecto mu-
lier si ad pharisei pedes venisset calcibus re-
pulsa discederet. Inquinari enim se alieno
peccato crederet. Quem videlicet vera sua iustitia
non replebat. Sic et quidam sacerdotali
officio preditis si quid fortasse iuste
exterius vel tenuiter egerunt protinus sub-
iectos despiciunt et peccatores quosque in
plebe positos dedignantur. Necesse est
autem ut cum peccatores quosque conspicimus
nosmetipsos prius in illorum calamitate
defleamus quia fortasse in similibus aut
lapsi sumus aut labi possumus. Et oportet
autem ut solicite discernamus quia districtionem
debemus vicijs compassionem nature. Si enim
feriendus est peccator nutriendus est proximus.
Cum vero iam per penitentiam peruerit ipse quod
fecit iam nec proximus peccator non est quia
hoc in se punit quod iustitia diuina
reprehendit. Inter duos ergo egros ar-
tifex aderat. Sed vnus in febre sensum
tenebat alter sensum perdiderat mentis.
Illa quippe flebat quod fecerat. Phari-
seus autem de falsa iustitia elatus vim
sue valitudinis exaggerabat. Titus. Domi-
nus autem non verba eius audiens sed cogita-

cionem inspiciens dominum se per hec taxasse ostendit. Unde sequitur Et respondens Ihesus
dixit ad illum Symon habeo tibi aliquid
dicere. Glosa. Quod quidem dixit eius
cogitacionibus respondens. Phariseus autem ex
ore domini attencior est factus. Unde sequitur
At ille ait Magister dic. Greg. De duobus
autem ei debitoribus parabolam opponit
Duo debitores erant cuidam feneratori
Unus debebat denarios quingentos et
alius quinquaginta. Tytus. q. d. Neque tu
absque debito es. Quid igitur si in paucioribus teneris. Non superbias quia tu quoque
venia eges. Unde et de venia subdit
dicens Non habentibus autem illis unde redderent donavit utrisque. Glosa. Nullus
enim potest per se ipsum a debito peccati liberari
nisi divinum gratie veniam consequatur. Gregorius nyssenus. Utrique autem debito dimisso
quis amplius largitorem debiti diligat
phariseus interrogatur. Sequitur enim Quis
ergo eum plus diligit. Quibus verbis
protinus ille respondit Estimo quia is cui plus
donavit. Qua in re notandum est quod dum
sua sententia phariseus convincitur quasi freneticus
funem portat ex quo ligetur. Unde
sequitur. At ille dixit Recte iudicasti.
Enumerantur autem ei bona peccatricis et
mala falsi iusti. Unde sequitur
Et conversus ad mulierem dixit Symoni
Vides hanc mulierem. Intravi in domum
tuam. aquam pedibus meis non dedisti. hec
autem lacrimis rigavit pedes meos et capillis suis tersit. osculum michi non dedisti
hec autem ex quo intravit non cessavit
osculari pedes meos. Oleo caput meum
non unxisti. hec autem unguento unxit
pedes meos. Tytus q. d. facilis est uersus aquarum non est facilis lacrimarum effusio. Tu propriis non es usus. hec
effudit non propria. lavans lacrimis pedes meos. lavit lacrimas capillis. tersit
comis. ut per eas sibi assumat sacros fiduciores. Et quibus venata est ad peccatum
iuventutem venata pietatem. Crisostomus
Sicut autem ubi vehemens ymber erumpit. fit serenitas. Sic lacrimis effusis apparet tranquillitas et perit

caligo viciorum. Et sicut per aquam et spiritum
sic per lacrimas et per confessionem denuo mundamur. Unde sequitur Propter quod dico Remittuntur ei peccata multa quoniam dilexit
multum. Nam qui vehementer se ingessere
malis virtutis et bonis vehementer
insistent ostiis ad quot debita se obligaverunt. Greg. Tanto ergo amplius peccati rubigo consumitur quanto peccatoris cor
magno caritatis igne concrematur. Tytus
Contingit autem sepius eum qui multum
peccavit per confessionem purgari. Pauca
vero peccantem ex arrogantia non
venire ad confessionis remedium. Unde
sequitur Cui autem minus dimittitur minus diligit. Crisostomus Opus est ergo nobis fervienti anima. quia nichil impedit hominem
fieri magnum. Nullus ergo constitutus in
peccatis desperet. Nemo virtuosus dormitet hic confidat. Sepe enim meretrix
precedet eum nec ille diffidat. Possibile
namque est eum eciam primos superare. Unde
et hic dicitur Dixit autem ad illam Remittuntur tibi peccata. Greg. Ecce que
ad medicum venerat egra sanata est
Sed de salute eius adhuc alii egrotant
Sequitur enim Et ceperunt qui simul accumbebant dicere intra se Quis est hic qui
eciam peccata dimittit. Sed celestis medicus egros respicit. quos eciam de
medicamento facit deteriores. Ambrosius
autem qui sanavit per pietatis fidem sanam
confirmat. Unde sequitur Dixit autem ad
mulierem fides tua te salvam fecit.
Quia scilicet hec quod petiit posse se
accipere non dubitavit. Theophilus. postquam
autem peccata ei dimisit non sistit in
remissionem peccati. sed addidit operationem
boni. Unde subdit Vade in pace. i. in
iusticia Nam iusticia est pax hominis ad
deum Sicut peccatum est inimicicia inter
deum et hominem. q. d. operare omnia que ad
pacem dei te ducunt. Ambrosius hec
autem loco plerique pati videntur scriptum
solis. ut videantur evangeliste discordasse de fide. Grecus Quia enim qua

tuor evangeliste dicunt Christum unctum
fuisse unguento a muliere. Tres puto fuisse
mulieres et personarum qualitate et modo agendi
et differentia temporis. Iohannes quidem narrat
de Maria sorore Lazari que sex diebus ante
pascha unxit pedes Iesu in sua domo.
At Mattheus postquam dominus dixerat scitis
quia post biduum pascha fiet. Subdit quod
in Bethania in domo Symonis leprosi
mulier [illegible] fudit unguen-
tum super domini caput. Non autem unxit
pedes ut Maria. Marcus etiam Mattheo
similiter. Lucas autem non circa tempus pasche
sed in medio evangelii hoc refert. Criso-
stomus autem binas asserit has mulieres fuisse
unam quidem que continetur in Iohanne. Aliam
vero aliis memoratam tribus. Ambrosius
Hanc ergo mulierem inducit Mattheus
supra caput Christi effundentem unguentum
et ideo noluit dicere peccatricem. Nam
peccatrix secundum Lucam super Christi pedes ef-
fudit unguentum. Potest ergo non eadem
esse ne sibi contrarii evangeliste dixisse
videantur. Potest etiam questio meriti et temporis
diversitate dissolvi ut adhuc illa pecca-
trix sit iam ista perfectior. Augustinus de con-
cordia evangelistarum. Eandem tamen Mariam hoc fecisse
intelligendum arbitror. Semel scilicet
quod Lucas narravit cum primo accedens cum
humilitate et lacrimis meruit remissionem
peccatorum. Unde Iohannes cum de Lazaro re-
suscitando cepisset loqui antequam veniret
in Bethaniam dicit. Maria autem erat que
unxit dominum unguento et tersit pedes
eius capillis suis cuius frater Lazarus in-
firmabatur. Iam itaque hoc Maria fecerat
quod iam in Bethania rursum fecit. Aliud est
quod ad Luce narrationem non pertinet. sed pariter
narratur ab aliis tribus. Gregorius Mistice
autem intellecta phariseus de ficta iustitia
presumens iudaicum populum. peccatrix mulier
que ad vestigia domini veniens et plorans
conversam gentilitatem designat. Ambrosius
Vel principes huius seculi quidem leprosi
est. Mathias autem Symonis leprosi terra
est. Ergo dominus ex illis superioribus locis
descendit in terram. Non autem sanari potuis-
set hec mulier quam primum hec aut vel cetere

nisi Christus venisset in terram. Non autem
Mattheus autem primum accepit peccatricem. quia
Christus quasi formam peccatoris accepit. Sed
et si consideras animam fidelem appropinquare
deo non peccati curiplibus et obscenis. Si
pie fluentem dei verbo herentem et macula
te fiduciam castitatis ad ihesum Christi caput
ascendit. Caput autem Christi deus est. Sed
qui caput non tenet Christi vel pedes tene-
at. Peccator ad pedes iustus ad caput habe-
tur etiam ea que peccatum. Unguentum
Gregorius Quid autem unguento nisi boni
odor opinionis exprimitur. Si igitur recta
opera agimus quibus ecclesiam boni odoris
etiam respergimus quid in dominum corpore nisi
unguentum fundimus. Sed secus pedes
mulier stetit. Contra pedes domini con-
stitimus cum in peccatis positi eius itine-
ribus renitebamur. Sed si ad veram penitentiam
post peccata convertimur iam retro secus
pedes stamus. quia eius vestigia sequimur
que impugnabamus. Ambrosius Defer et
tu post peccata penitentiam. ubicumque audieris
Christi nomen accurre. In cuiuscumque interiore
domum ihesum intrasse cognoveris et ipse
festina. Cum reperieris sapientiam cum reperieris
iustitiam. in aliquibus penetrabilibus recum-
bentem accurre ad pedes. hoc est vel ex-
tremam partem quere sapientie. lacrimis confitere
delicta. Et fortasse ideo non lavit pedes
suos Christus ut eos lacrimis nos lavemus.
Bone lacrime que non solum nostrum possunt
lavare delictum. sed etiam ubi celestis ri-
gare vestigium. ut gressus eius nobis
exuberent. Bone lacrime in quibus non solum
redemptio peccatorum sed etiam iustorum re-
fectio est. Gregorius Lacrimis enim domini pedes
rigamus. si quibuslibet proximis membris
domini per compassionis affectum inclinemur. Ca-
pillis pedes domini tergimus cum sanctis eius
quibus ex caritate compatimur de his quibus nos
superfluunt miseremur. Ambrosius Depon-
de etiam capillos sterne ante eum omnes
tui corporis dignitates. Ne mediocres
capilli sunt qui possunt pedes tergere Christi.
Gregorius Osculatur pedes mulier quos
tersit quod nos quoque plene agimus

si studiose diligimus quos ex largitate
attinemus. Per quos per pedes ipsius mis
terium incarnacionis eius intelligi. Osculatur
mur igitur redemptoris pedes cum miste
rium incarnacionis eius ex toto corde diligimus.
Ungentes pedes ungimus cum ipsam humanitatis
eius potenciam sacri eloquii bona opinione
predicamus. Sed hec etiam phariseus videt
et invidit quia cum iudaicus populus genti
litatem deum predicare conspicit sua apud
se malicia tabescit. Sic autem phariseus
retunditur ut per eum perfidus ille populus
ondatur. Quia videlicet infidelis ille
populus nec ea que extra se erant
umquam pro domino tribuit. Conversa autem gen
tilitas pro eo non solum res suas sed et
sanguinem fudit. Unde phariseo dicitur: A
quam pedibus meis non dedisti. hec autem
lacrimis rigavit pedes meos. Aqua quippe
extra nos est. lacrimarum humor intra nos.
Infidelis etiam ille populus deo osculum non
dedit. quia ex caritate eum amare noluit.
cui ex timore servivit. Osculum quippe
dilectionis est signum. Vocata autem gentili
tas redemptoris sui vestigia osculari
non cessat quia in eius continuo amore
suspirat. Ambrosius. Non mediocris
autem meriti hec est de qua dicitur: Non
cessavit osculari pedes meos. ut aliud
nisi sapientiam loqui nesciat. nisi iusticiam
diligere. nisi castitatem libare. nisi pu
diciciam osculari. Gregorius. Phariseo autem
dicitur: Oleo caput meum non unxisti.
quia ipsam quoque divinitatis potenciam
in qua se iudaicus populus credere spospondit
digna laude predicare digna laude predicare
neglexit. hec autem unguento unxit
pedes meos. Quia dum incarnacionis
eius misterium gentilitas credidit summa
laude eius etiam yma predicavit. Ambrosius.
Beatus qui potest et oleo ungere caput
Christi. sed beatior que unxit unguento
multorum enim florum in unum collecta sparsit.
Et fortasse istud unguentum non posset alius
nisi ecclesia sola deferre que diversi spiritua
lis et innumerabiles habet flores. Et ideo nemo
potest tantum diligere quantum illa que in pluribus
diligit. In domo autem pharisei id est in do
mo legis et prophete non phariseus sed ecclesia
iustificatur. Phariseus enim non credidit. ista
credebat. lex misterium non habet quo occulta
mundantur. Et ideo quod in lege minus est con
summatur in ewangelio. Duo autem debitores duo
populi sunt. feneratori illi thesauri celestis
obnoxii. Non materialem autem feneratori de
bemus pecuniam sed meritorum expensa. eciam
virtutum quarum minuta gravitate ponderis
iusticie spe sancte confessionis expenditur. Non
mediocris autem est iste denarius in quo
regis ymago formatur. Ve michi si non
habuero quod accepi. Aut quia difficile
quisquis est qui feneratori huic inte
grum debitum possit exsolvere. Ve michi si
non petiero condonari michi debitum. Ergo
quis est iste populus qui amplius debet. nisi
nos quibus amplius creditum est. Illis cre
dita sunt eloquia dei. nobis creditur quod
gignitur ex virgine emanuel id est nobiscum deus. dominica
crux mors resurrectio. Itaque non est dubium
quod plus debet qui plus accepit secundum homines
plus fortasse offendit qui plus debuit.
Sed per miseracionem domini causa mutatur ut am
plius diligat qui amplius debuit si tamen
graciam consequatur. Et ideo quamvis nichil est quod
digne deo referre possimus. Ve michi et
si non dilexero. Reddamus ergo amorem
pro debito amplius enim diligit cui donatur
amplius. Sequitur.

Capitulum viii

Et factum est deinceps
ipse. Theophilus. Quia et
literis descendit ut
exemplum fieret nobis
et forma instruit nos
non pigritari in do
cendo. Unde dicitur: Et
factum est deinceps et ipse iter faciebat
per civitates et castella predicans et ewan
gelizans regnum dei. Gregorius nazanzenus.
Vadit quippe de loco in locum. non solum
ut plures lucretur. sed etiam ut multa de
dicet loca. Dormit. laborat. ut sompnum
et laborem sanctificet. plorat. ut det precium
lacrimis. predicat celestia ut audientes ex
altet. Titus. Qui enim de celo ad terram
descendit conversatur habitantibus in terram reg